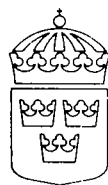

Näringsutskottets yttrande

1986/87:1 y

om nybyggnad av fiskefartyg som är lämpliga för minröjning

NU
1986/87:1 y

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över motion 1985/86:Fö312 av Göthe Knutson (m), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om (1) behovet av hjälpminsvepare och (2) nödvändigheten av speciella lån och lånevillkor för fiskerinäringen som stimulerar till anskaffning av nya fiskefartyg lämpliga för minröjning i krig.

Näringsutskottet anser sig i sitt yttrande böra belysa främst svensk varvsindustris förutsättningar att leverera fiskefartyg lämpade för minröjning – dvs. byggda i icke-magnetiskt material – och möjligheterna till statligt varvstöd i samband med sådana leveranser.

Bakgrund

Den svenska fiskeflottan

Följande uppgifter om den svenska fiskeflottan bygger på en marknadsöversikt av dåvarande nämnden för fartygskreditgarantier (FKN) sommaren 1985, med komplettering i december 1985. Från statens industriverk, som numera har övertagit FKN:s uppgifter, har visst ytterligare material inhämtats.

Antalet svenska fiskefartyg över 50 bruttoregister-ton (BRT) uppgick vid årsskiftet 1985-1986 till drygt 300. Fiskeflottans storleks- och åldersstruktur framgår av följande uppställning:

	50-99 BRT	100-199 BRT	200- BRT	Summa
Byggnadsår				
- 1965	202	34	5	241
1966-1975	5	24	9	38
1976-1985	8	17	6	31
Summa	215	75	20	310

Drygt tre fjärdedelar av fartygen är minst 20 år gamla, och den övervägande delen av dessa är relativt små (mindre än 100 BRT). Många är byggda i trä. De fartyg som har byggts under senare år är genomsnittligt större. Med enstaka undantag är dessa fartyg byggda i stål.

Årligen skrotas ett tiotal äldre fiskefartyg. De har ersatts huvudsakligen

med begagnade fartyg som köpts i utlandet. Sedan år 1983 har emellertid den svenska fiskeflottan fått ett tillskott med ett tiotal fartyg nybyggda vid varv i Sverige, vartill kommer några fartyg byggda i Danmark. Det finns ett betydande behov av förnyelse inom fiskeflottan.

NU 1986/87:1 y

Varvsindustrins produktion av fiskefartyg

De senaste årens nybyggnadsverksamhet i Sverige har avsett främst fartyg under 200 BRT. Leverantörer har varit några mindre, privatägda varv, av vilka flertalet har kapacitet för att bygga något enstaka fartyg om året. Under år 1985 levererades dock tre större trålare om 380 BRT från Kalmar Fartygsreparationer AB. Detta företag har sedermera inställt betalningarna. Även flera av de andra privatägda varven har i dag ekonomiska svårigheter.

Inom svensk varvsindustri bedöms att marknaden för nybyggda fiskefartyg i Sverige, trots behovet av förnyelse, även fortsättningsvis kommer att vara mycket begränsad. Anledningen härtill är främst fiskerinäringens struktur. En investering i ett nybyggt fiskefartyg innebär en stor finansiell belastning för företagen i branschen. För en trålare i storleksklassen 200 BRT är det fråga om en anskaffningskostnad av 8–12 milj. kr.

Som nämnts är moderna fiskefartyg i regel byggda i stål. Tekniken att bygga fartygsskrov i plast av erforderlig storlek är emellertid fullt utvecklad i Sverige. Vid Karlskronavarvet AB, som ingår i den statliga Svenska Varv-koncernen, byggs skrov till fartyg avsedda för bl. a. minröjning enligt den s. k. GRP-sandwichtekniken. Denna teknik har också sålts till utlandet.

Enligt uppgift från Karlskronavarvet har företaget tidigare haft planer på att starta produktion av stora fiskefartyg i plast. Ett sådant fartyg, trålaren Astrid II om 177 BRT, byggdes år 1981 som ett led i utvecklingsarbetet med den nya tekniken. Trots att Astrid II anses vara en lyckad konstruktion saknas det enligt Karlskronavarvets bedömning en kommersiellt intressant marknad i Sverige för sådana fartyg. Detta gäller trots att kostnaderna för nybyggnad, drift och underhåll inte är högre för ett fiskefartyg med plastskrov än för ett motsvarande fartyg i stål.

Varvsstödet

Riksdagen godkände i maj 1986 ändrade riktlinjer för det statliga stödet till varvsindustrin (prop. 1985/86:120, NU 1985/86:34, rskr. 1985/86:314). Beslutet innebar ett begränsat fortsatt stöd. Visst generellt projektstöd skall sålunda lämnas t. o. m. år 1989 i form av kreditgaranti, räntestöd eller kontantstöd. Stödet baseras på de normer för varvsstöd som har överenskommits inom ramen för OECD. Föreskrifter om stödet finns i förordningen (1986:553) om statligt stöd till fartygsfinansiering.

Stödformen kontantstöd har införts som en komplettering av det tidigare räntestödet med anledning av önskemål från de mindre, privatägda varven. Även på några andra punkter har de ändrade riktlinjerna för varvsstödet inneburit förbättringar för dessa företag. Bl. a. har storleksgränsen vid projektstöd till fartygsnybyggnader sänkts från 300 BRT till 200 BRT i syfte att varvens möjligheter att konkurrera om nybeställningar för fiskefartyg och

andra mindre fartyg skall öka. Vidare har den tidigare begränsningen av stödet till vissa stödberättigade varvsföretag upphört.

NU 1986/87:1 y

Enligt uppgift från statens industriverk har de ändrade reglerna för stödet lett till ett ökat antal förfrågningar om varvsstöd för fiskefartyg. Några ansökningar har emellertid ännu inte kommit in.

Det bör påpekas att stödformerna räntestöd och kontantstöd är så konstruerade att subventionsgraden minskar vid fallande internationella räntor. Vid nuvarande räntenivåer är stödet obetydligt.

Utredning om beredskapen på varvsområdet

Produktionen av stora handelsfartyg inom Svenska Varv är nu under avveckling. Även kapaciteten inom de privatägda varven, som arbetar främst med nybyggnad och reparation av mindre fartyg för inhemska beställare, har under senare år minskat som en följd av marknadsläget och den successiva nedtrappningen av varvsstödet. Mot bakgrund därav har det ansetts angeläget från beredskapssynpunkt att viss kapacitet säkerställs vid dessa varv, i första hand för underhåll och reparation. Som ett led i 1986 års beslut om varvsstödet har 25 milj. kr. anvisats för ändamålet. Medlen skall ställas till statens industriverks förfogande under en treårsperiod.

Vidare har regeringen uppdragit åt industriverket att i samråd med överbefälhavaren, överstyrelsen för civil beredskap och sjöfartsverket utreda den svenska varvsindustrins beredskapspolitiska betydelse. Arbetet skall redovisas senast den 1 september 1987. Industriverket har nyligen lagt fram förslag till regeringen om att verket skall få använda 10 milj. kr. av det särskilda anslaget för stödsatser fram till nämnda tidpunkt.

Näringsutskottet

Av de uppgifter som näringsutskottet har redovisat framgår att det inom landet finns viss kapacitet för tillverkning av fiskefartyg och att statligt varvsstöd i viss utsträckning kan lämnas vid nybyggnad av sådana fartyg. I den mån det finns efterfrågan på fiskefartyg av icke-magnetiskt material som är lämpade för minröjning kan varvsstöd givetvis komma i fråga även för sådana fartyg. Det är emellertid uppenbart att en omfattande upprustning av den svenska fiskeflottan med särskild hänsyn till marinens behov av hjälpminsvepare enligt motionärens önskemål skulle ställa stora krav på särskilda statliga insatser. Näringsutskottet saknar anledning att ta ställning till frågan om rimligheten av sådana insatser. Denna fråga synes böra avgöras i samband med prioriteringar inom försvarssektorn.

Stockholm den 14 oktober 1986

På näringsutskottets vägnar

Nils Erik Wååg

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Lennart Pettersson (s), Erik Hovhammar (m), Rune Jonsson (s), Ivar Franzén (c), Birgitta Johansson (s), Hadar Cars (fp), Per Westerberg (m), Per-Ola Eriksson (c), Jörn Svensson (vpk), Reynoldh Furustrand (s), Gudrun Norberg (fp), Lars Ahlström (m) och Mats Lindberg (s).

NU 1986/87:1 y.